

WE NEED TO TALK ABOUT US
POGOVORITI SE MORAMO O VZGOJI
Permisivna vzgoja na zatožni klopi

Dr. Leonida Zalokar, mag.psih.
PSIHOTERAPIJA, PSIHOLOŠKO SVETOVANJE,
IŽOBRAŽEVANJE s.p.
ROGAŠKA SLATINA 9.4.2026

REFERENCE

- doktorica socialne pedagogike; magistrica psihologije; dvosem.št. otroške in mlad.psihatrije; 43 let delovne dobe v pedagogiki in zdravstvu (od leta 2012 – zunajbolnišnična specialistična zdr.dejavnost)
- certificirana psihoterapevtka TA, AIT, DBT
- Avtorica in prejemnica nagrade za najboljšo storitveno inovacijo PEDAGOŠKO ZDRAVSTVENI MODEL OBRAVNAVE NASILNEGA VEDENJA OM na 8 SFI; 2022 prejemnica nagrade ESQR - European Society for Quality Research – The Best Practices;
- Aktivna članica ZOMP; Predsednica Združenja vodstvenih delavcev SC in PD Radeče; SLOVENTA; SKZP
- Aktivna članica SSSP - Society for the Scientific Study of Psychopathy
- IACAPAP - International Association for Child and Adolescent Psychiatry and Allied Professions
- EAPL - European Association of Psychology and Law
- EFCAP- European Association for Forensic Child and Adolescent Psychiatry, Psychology and other involved Professions *v procesu*

CERTIFICATE

Dr. Leonida Zalokar

In recognition of its best practices and results in quality management strategies is hereby
declared the winner of the

EUROPEAN AWARD FOR BEST PRACTICES 2022
in the
PLATINUM CATEGORY

With all honors, rights and privileges thereto pertaining. In testimony whereof, the corresponding signature
and seal have been affixed this day, December 11, 2022, in Brussels, Belgium.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. ...'.

Executive Director

CERTIFICATE

Strokovni Center Planina

In recognition of its superior development efforts, overall excellence and commitment to economic progress, both itself and its community as a whole, is hereby declared the winner of

The International Diamond Prize for Excellence in Quality 2023

in the

GOLD CATEGORY

With all honors, rights and privileges thereto pertaining. In testimony whereof, the corresponding signature and seal have been affixed this day, December 10, 2023, in Dubai, The UAE.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'And'.

Executive Director

CERTIFICATE

Residential Treatment Center Planina

In recognition of its ethics and initiatives that demonstrate exceptional success in quality management is hereby declared the winner of the

Quality Choice Prize 2025

in the

DIAMOND CATEGORY

With all honors, rights and privileges thereto pertaining. In testimony whereof, the corresponding signature and seal have been affixed this day, May 29, 2025, in Stockholm, Sweden.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'And' with a horizontal line underneath.

24. 03. 2026

RANKA IVELJA

Bilo je nekoč v Ameriki

<https://www.dnevnik.si/mnenja/kolumne/bilo-je-nekoc-v-ameriki-2790997/>

V teh časih, ko svetu vlada dementni psihopat z armado globalnih političnih pribočnikov in navadnih nasilnežev, preračunljivcev, strahopetnih nenačelnežev, pohlepni milijarderjev in nevednih častilcev moči in tehnologije, se velja spomniti, da je bila Amerika v nekih drugih, boljših časih kljub svoji militantnosti vir navdiha in svetilnik napredka.

**„Kada je
neko glup,
ne možete
mu to ni
dokazati.“**

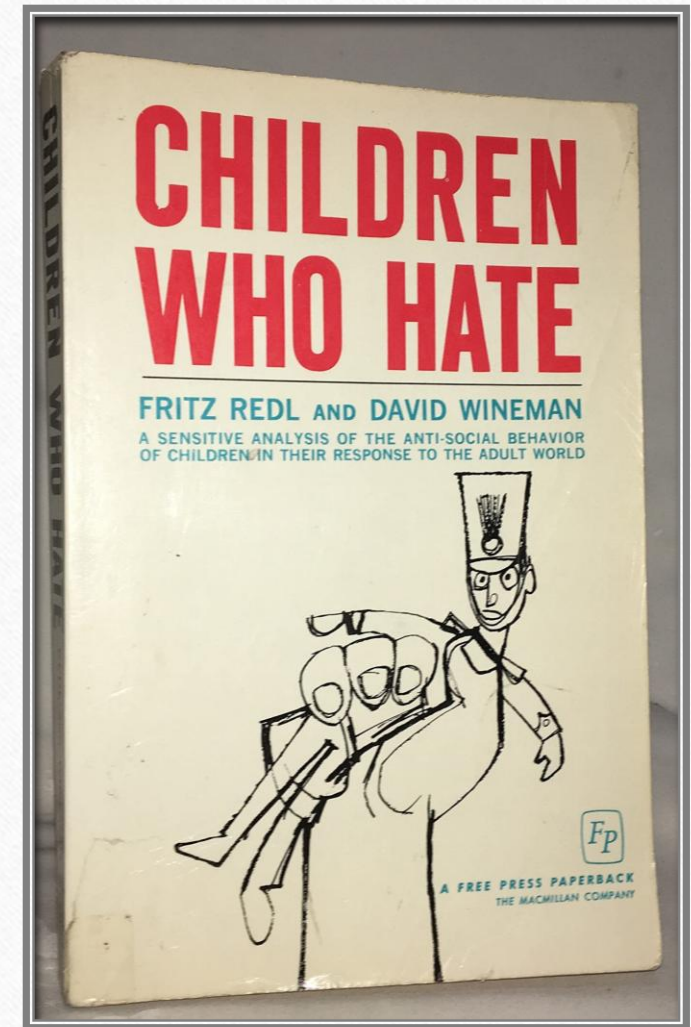
Duško Radović

Fritz Redl in David Wineman **OTROCI KI SOVRAŽIJO** (Children who hate) 1951

*Velja za eno izmed klasičnih del s področja razumevanja antisocialnega vedenja otrok in mladostnikov. Izšla po 2. svetovni vojni, ko so strokovnjaki začeli poglobljeno raziskovati antisocialno vedenje otrok. Analizirata, kako otroci razvijejo sovražnost, nasilnost in odpor do avtoritete kot **odziv na svet odraslih**, omenita pomen **terapevtskega okolja** in **razumevanja čustvenih ozadij** antisocialnega vedenja, ne le kaznovanja. Velik vpliv na razvoj teorij o **skupinskem delu**, **institucionalni vzgoji** in **obravnavi otrok z vedenjskimi motnjami**.*

Čeprav je knjiga stara več kot 70 let, je še vedno pomembna, saj predstavlja zgodnje poskuse razlage, da nasilni otroci niso zgolj »slabi«, ampak pogosto reagirajo na travmatične, krivične ali nerazumevajoče okoliščine v svojem življenju.

Fritz Redl in David Wineman

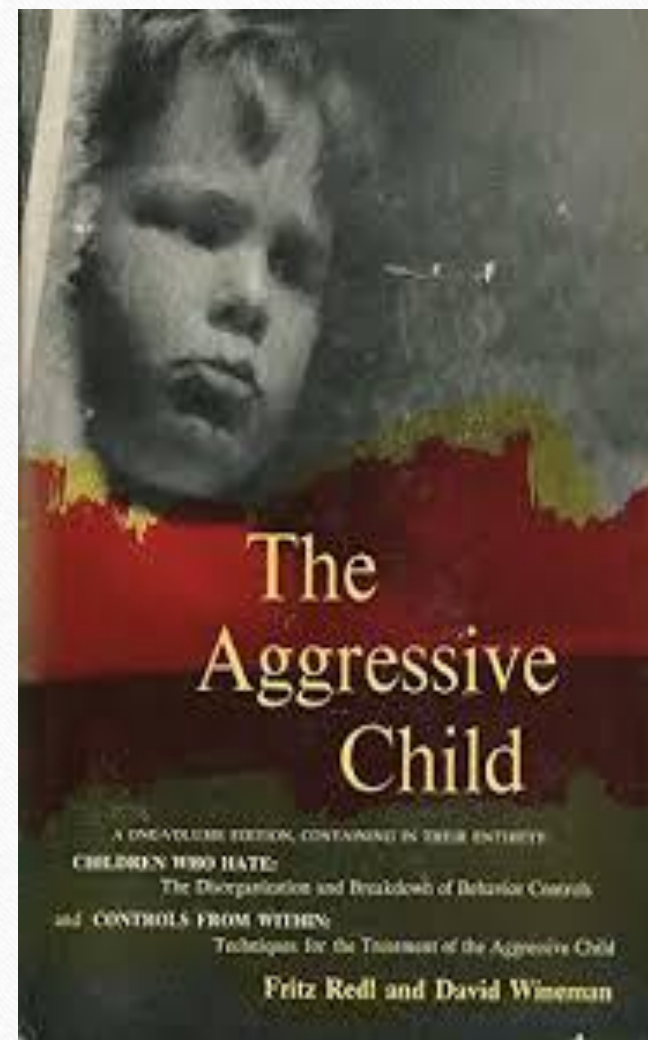
AGRESIVNI OTROK (The Aggressive Child) 1957

Redl in Wineman sta med prvimi poskušala sistematično razložiti **otroško agresivnost** kot rezultat kompleksne interakcije:

osebnostnih potez, frustracij, socialnega okolja in reakcij odraslih.

Poudarjata, da **agresija sama po sebi ni patologija**, ampak način soočanja z napetostmi, ki se lahko pod določenimi pogoji sprevrže v antisocialno vedenje.

V ospredju je koncept »kontrol od znotraj« (internal controls), ki ga *otrok razvija s pomočjo izkušenj, socializacije in odraslih modelov* – če tega procesa ni, agresija ostane nebrzdana.

POVEZAVA S SODOBNOSTJO

Čeprav je knjiga stara več kot 60 let, je še vedno relevantna, saj se sodobne raziskave (npr. Kahn et al., 2021; Siponen et al., 2023) še vedno ukvarjajo z istim vprašanjem – kako razumeti in obravnavati agresivne mladostnike, da ne zdrsnejo v trajno antisocialno vedenje.

RAZUMEVANJE AGRESIJE

Redl & Wineman (1950-ta): agresija ni nujno patologija, ampak način odzivanja na frustracije in konflikt z okoljem. Otrok jo uporablja kot orodje, ko nima drugih oblik regulacije. **ŽRTEV?**

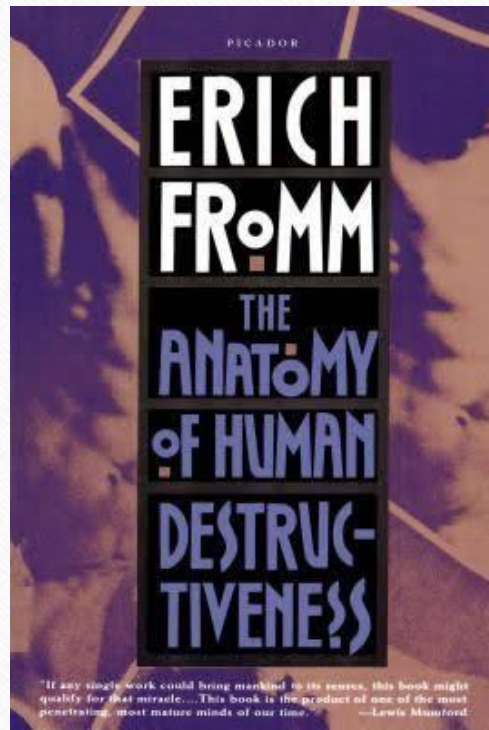
Sodobni pristopi (2020+): agresija se obravnava kot *večfaktorski pojav*: nevrobiološki (impulzivnost, ADHD, motnje regulacije čustev), socialni (nasilje v skupnosti, družina) in osebnostni (callous–unemotional traits). **Vir:** Kahn et al. (2021); Siponen et al. (2023). **MEDIKALIZACIJA DRUŽBE**

Anthony Burgess **PEKLENSKA POMARANČA**
(*A Clockwork Orange*) 1962

„TO JE KNJIGA O NASILJU
MLADOSTNIKOV. NE
PRIKAZUJE NASILJA, KI BI
BILO SPOČETO IZ
KORISTOLJUBJA, MARVEČ
IZ SUBJEKTIVISTIČNEGA
OBČUTJA IN V NJEJ
TEMELJEČEGA
SADISTIČNEGA UŽITKA“.

Erich Fromm **ANATOMIJA ČLOVEŠKE DESTRUKTIVNOSTI**
(The Anatomy of Human destructiveness) 1973

Govori o **maligni agresiji**,
kjer razlaga, da ima človek
sposobnost razviti nasilje,
ki presega biološke potrebe
in postane samouničujoče.

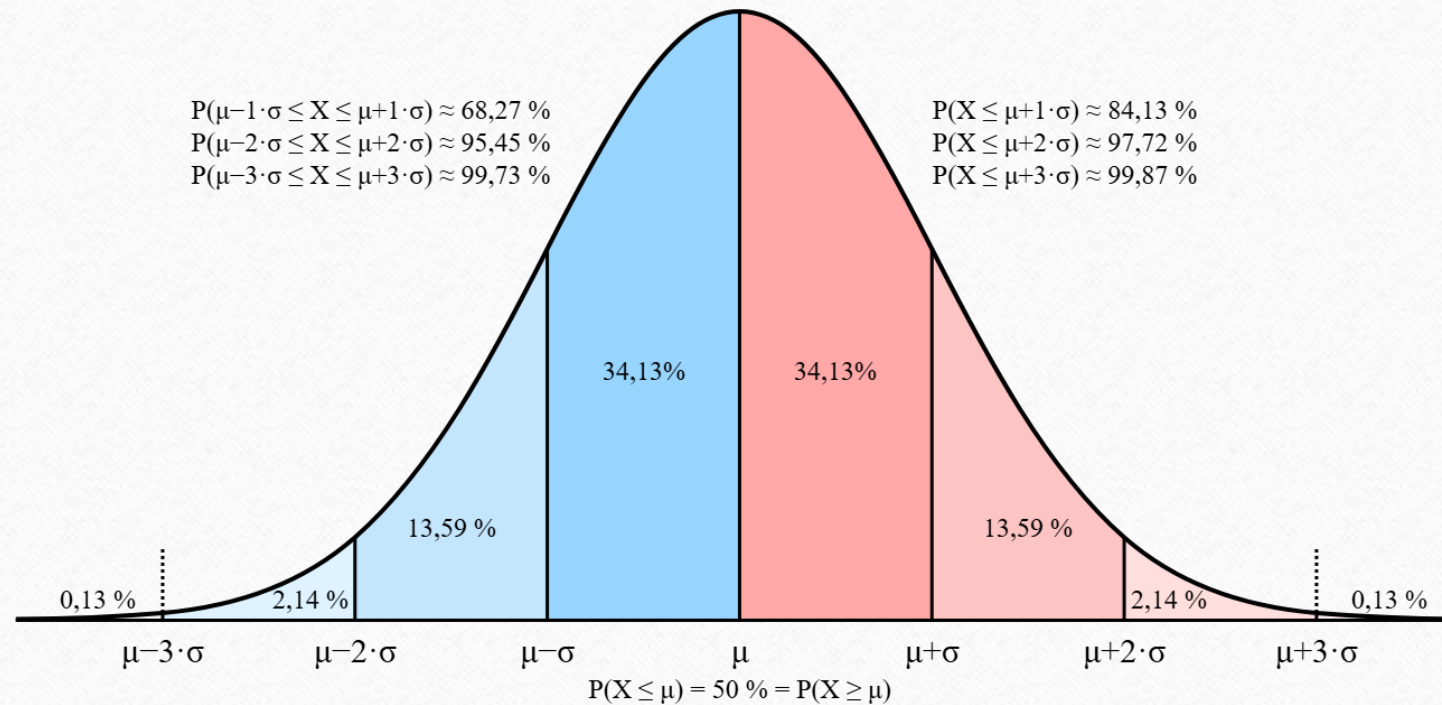
WHAT WORKS?

Robert Martinsen je v svojem znamenitem stavku »What works?« opozoril na ključno vprašanje penologije: katere metode in programi resnično zmanjšujejo kriminal in ponovitveno nevarnost.

V sedemdesetih letih 20. stoletja se je oblikovala debata, saj so nekatere raziskave pokazale, da »nič ne deluje« (Martinson, 1974), kar je sprožilo krizo v rehabilitacijski paradigmi. Kasnejše študije so to tezo omilile ter poudarile, da nekateri pristopi, kot so kognitivno-vedenjske terapije in programi, usmerjeni v specifične potrebe storilcev, dejansko prinašajo pozitivne rezultate.

Izraz »What works« je tako postal simbol stalnega iskanja učinkovite, znanstveno podprte kriminalne politike – ***KOT TUDI VZGOJNE PARADIGME.***

PORAZDELITEV TVEGANJA V POPULACIJI

RAZVOJ VZGOJNIH PARADIGM

Benjamin Spock

*The Common Sense Book of
Baby and Child Care, 1946*

Diana Baumrind

- Effects of Authoritative Parental Control on Child Behavior (1966)
- Child Care Practices Antecedent Three Patterns of Preschool Behavior (1967)
- Current Patterns of Parental Authority (1971)

SPREMEMBE DRUŽBENIH NORM, IDEOLOGIJ – SPREMEMBA VZGOJNIH STILOV

POZNAME 3 TEMELJNE TIPE VZGOJE (Baumrind, 1971):

- 1. AVTORITARNA VZGOJA:** Starši so strogi, postavljajo jasna pravila, ukazujejo otrokom in zahtevajo brezpogojno poslušnost;
- 2. AVTORITATIVNA:** starši postavljajo jasna pravila in pričakovanja ter jih dosledno uveljavljajo, odstopanja dosledno in ustrezno sankcionirajo; **ta vzgojni stil hkrati daje otrokom občutek varnosti in podpore;**
- 3. PERMISIVNA:** starši ne postavljajo pravil ali mej in so ljubeči ne glede na otrokovo obnašanje.

PERMISIVNA PARADIGMA in njene posledice

Benjamin Spock je v svojem delu *The Common Sense Book of Baby and Child Care (1946)* populariziral prepričanje, da otrokov zdrav razvoj temelji na toplini, čustveni sprejetosti in zaupanju v starševske instinkte, namesto na togih pravilih in avtoritarni disciplini. S tem je prispeval k premiku od tradicionalnih vzgojnih praks, ki so spodbujale čustveno zadržanost.

Diana Baumrind pa je v 60. letih to paradigmo empirično opredelila in razmejila tri vzgojne stile: **avtoritativni, avtoritarni in permisivni**. Že v svojih zgodnjih delih (1966, 1971) je opozorila, da permisivni slog vodi do **nizke samokontrole, impulzivnosti in socialne nezrelosti**.

Kasnejše longitudinalne raziskave (Pinquart & Kauser, 2018; Garcia & Serra, 2019; Llorca et al., 2022) potrjujejo, da permisivna vzgoja poveča **tveganje za agresijo, motnje vedenja in čustveno neodzivnost**.

Otroci, ki ne spoznajo meja, razvijejo prepričanje o lastni nedotakljivosti – kar je eden temeljnih mehanizmov pri antisocialnem razvoju.

PERMISIVNA PARADIGMA IN NJENE POSLEDICE

1966, 1967, 1971

- nizka samokontrola, impulzivnost in socialna nezrelost.
- povečano tveganje za agresijo, motnje vedenja in čustveno neodzivnost.
- otroci, ki ne spoznajo meja, razvijejo prepričanje o lastni nedotakljivosti – kar je eden temeljnih mehanizmov pri antisocialnem razvoju.

PSIHOLOŠKI mehanizmi permissivne vzgoje

- Pomanjkanje samokontrole
- Šibek razvoj moralnih vodil
- Krepitev instrumentalne agresije
- Neobčutljivost na posledice

Robert Shaw in Stephanie Wood **EPIDEMIJA
POPUSTLJIVE VZGOJE**

(Epidemic: The Rot of Permissive Parenting) 2003

...zakaj so otroci nesrečni, nezadovoljni, sebični, neodgovorni....

Shaw opozarja na pojav, ki ga imenuje “epidemija popustljive vzgoje”: starši zaradi občutka krivde, preobremenjenosti ali želje po prijateljskem odnosu z otrokom postajajo preveč permisivni, kar vodi do tega, da otroci odraščajo nesrečni, nezadovoljni, sebični in brez občutka odgovornosti. Knjiga poudarja, da otroci ne potrebujejo popustljivosti, temveč predvsem **strukturirano ljubezen, jasne meje in dosledno disciplino**, saj le tako razvijejo samozavest, notranjo stabilnost in sposobnost sočutja.

Robert Shaw (2003) – *Epidemic: The Rot of Permissive Parenting*

Značilnost

**Strukturirana ljubezen
(avtoritativna vzgoja)**

**Popustljiva ljubezen
(permisivna vzgoja)**

Toplina

Varnost, empatija, čustvena dostopnost

Pretirana zaščita, izogibanje konfliktu

Meje

Jasne, razložene, dosledne

Ohlapne, spremenljive ali odsotne

Sporočilo otroku

“Zaupam ti, a vodim te.”

“Delaj, kar želiš – nočem te prizadeti.”

Psihološki učinek

Razvoj samoregulacije, stabilna identiteta, sočutje

Nizka frustracijska toleranca, egocentričnost, anksioznost

Michael Winterhoff **Zakaj postajajo naši otroci
TIRANI** (*Warum unsere Kinder zu Tyrannen werden*)
2008

Sodobna permisivna vzgoja in izguba jasnih avtoritet vodita k temu, da otroci ne razvijejo zdrave psihične zrelosti, ampak ostajajo ujeti v egocentrični razvojni fazi.

Če odrasli od otrok pričakujejo enakovrednost in jim ne postavljajo meja, jih obremenijo z odgovornostmi, ki jih ti ne morejo nositi. Rezultat so vedenjski vzorci, ki se kažejo kot sebičnost, pomanjkanje empatije, nezmožnost sodelovanja in v skrajnih primerih kot »tiransko«
vedenje. *Povratek k jasnim mejam, avtoriteti in odgovorni starševski drži, saj le tako otrokom omogočimo resničen razvoj v socialno in čustveno zrele osebnosti.*

MICHAEL WINTERHOFF

Zakaj postajajo
naši otroci

TIRANI

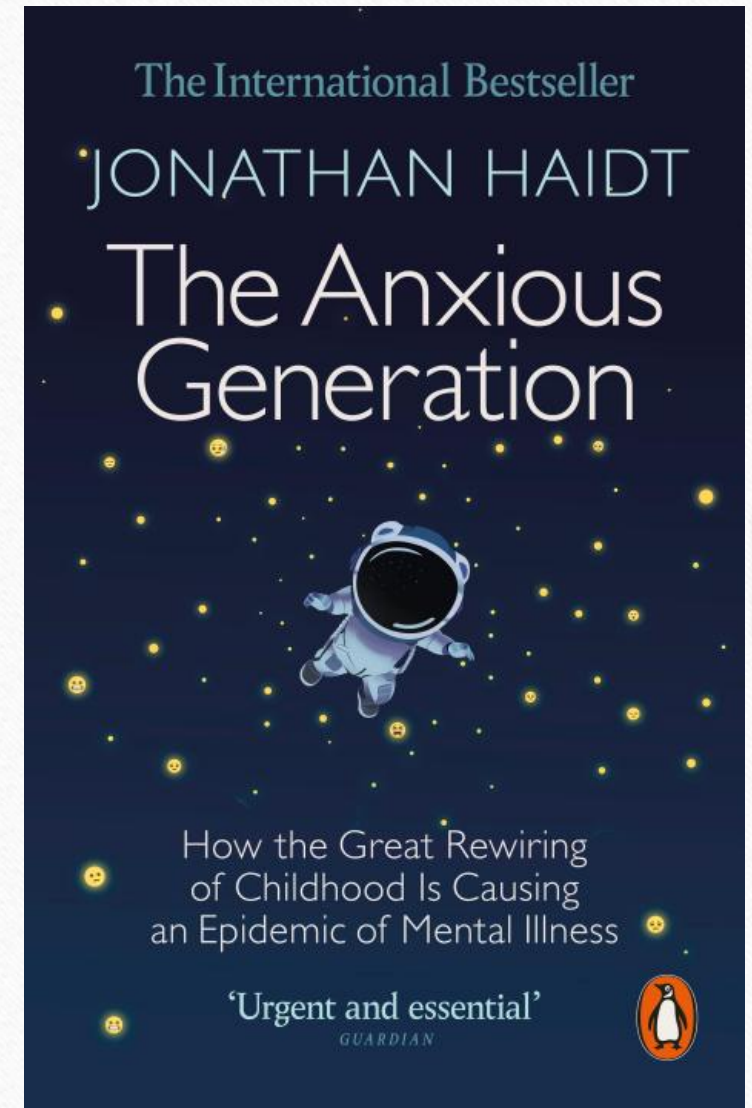
VRNIMO OTROKOM NJIHOVO OTROŠTVO

Jonathan Haidt **The Anxious Generation**
**How the Great Rewiring of Childhood Is Causing an
Epidemic of Mental Illness**
(New York: Penguin Pres) 2024

Tesnoba generacija: kako velika preusmeritev otroštva
povzroča epidemijo duševnih bolezni

Jonathan Haidt, ameriški socialni psiholog, znan po delih, ki povezujejo psihologijo, družbo in tehnologijo, v knjigi *Tesnoba generacija* predstavi tezo, da se je med letoma 2010 in 2015 zgodil zgodovinski premik, ki ga imenuje »**velika preusmeritev otroštva**« (The Great Rewiring). Z množično uvedbo pametnih telefonov in družbenih omrežij so otroci prešli iz sveta **telesne igre, tveganja in socialnega učenja** v svet **digitalne izolacije, nadzora in nenehne primerjave** (Haidt, 2024). Po njegovem mnenju ta sprememba ni zgolj kulturna, ampak **nevropsihološka**, saj je spremenila razvojne procese v adolescenci, ki so ključni za oblikovanje identitete in samopodobe.

Empirično se Haidt naslanja na statistične trende o porastu depresije, anksioznosti, samopoškodb in samomorov med mladimi po letu 2010 (Centers for Disease Control and Prevention, 2023). V ospredje postavlja argument, da **digitalizirano otroštvo** ni uspelo zagotoviti osnovnih razvojnih pogojev za varno čustveno dozorevanje.

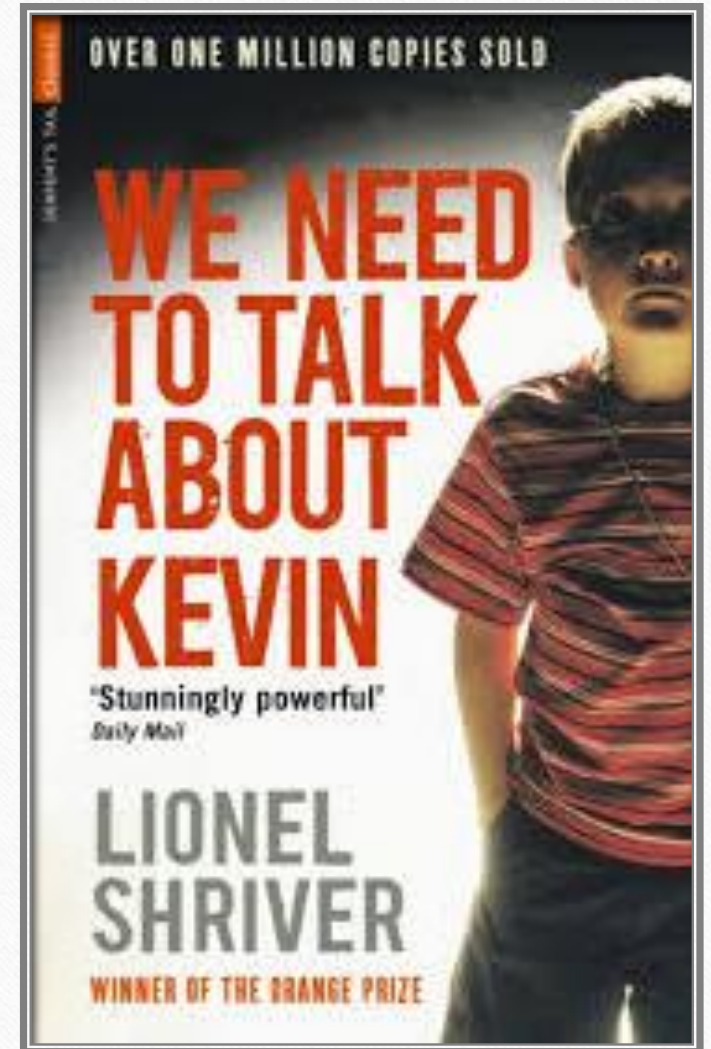

Lionel Shriver **POGOVORITI SE MORAVA O KEVINU**

We Need to Talk About Kevin (2003)

Roman *We Need to Talk About Kevin* je napisan v obliki materinih pisem, v katerih Eva išče razlago za sinov šolski pokol. **Izstopa vprašanje narave in vzgoje pri nastanku zla.** Večina strokovnih interpretacij se nagiba k temu, da Kevin **kaže izrazite psihopatske poteze**

Osrednja dilema je, ali je Kevin »rojen zloben« ali pa je družina in svet okoli njega odpovedal. Shriver ne ponudi enostavnih odgovorov – Kevin ni izolirana »pošast«, ampak odsev odnosov, okolja in širše družbe, v kateri je odraščal.

CU TRAITS

PERMISIJA - NEVAREN EKSPERIMENT!

- Have Sweden's permissive parents given birth to a generation of monsters?
- The Telegraph, J. Woods, 2014
- <https://www.telegraph.co.uk/women/mother-tongue/10636279/Have-Swedens-permissive-parents-given-birth-to-a-generation-of-monsters.html>

DRUGAČNI OTROCI DRUGAČNE METODE, ZRSŠ, 1991

Povzetek prispevka psihologa Janeza Bečaja:

Glavna usmeritev:

Bečaj se v svojem članku kritično loteva odnosa med **pedagoško/psihološko teorijo** in **šolsko prakso**. Poudarja, da se v 80-ih in 90-ih letih pojavlja vse več novih teorij, modelov in pristopov k »drugačnim otrokom« (travma, humanistična pedagogika, vedenjska psihologija, sistemski modeli ...), a hkrati opozarja, da teh teorij

nihče sistematično ne preverja v praksi.

KRTIČNI BEČAJEV KOMENTAR

- 1. Prepada med teorijo in prakso:** Učitelji in vzgojitelji pogosto ostanejo sami, brez jasnih metod in orodij, ker nove teorije ponujajo predvsem abstraktne razlage, ne pa praktičnih rešitev.
- 2. Nerealna pričakovanja:** Teorije pogosto obljublajo univerzalne odgovore, a ko pride do konkretnega dela z nasilnimi ali vedenjsko zahtevnimi mladostniki, se izkaže, da ne delujejo.
- 3. Opozorilo pred ideologizacijo:** Bečaj opozarja, da se pedagoške paradigme včasih sprejemajo kot ideološke resnice, ne pa kot hipoteze, ki jih je treba preveriti.
- 4. Potrebna diferenciacija:** »Drugačni« otroci niso homogena skupina – razlikovati je treba med otroki s psihološkimi motnjami, otroki z učnimi težavami in antisocialnimi mladostniki. Vsaka skupina zahteva drugačne pristope.

PARADIGMATSKI PREMİK V VZGOJI: KO ZNANOST NE USTAVI TEORETIČNIH PARADIGM

Ne gre za neznanje — gre za zavestno opuščanje regulacije.

👉 **ZNANOST**
(struktura, meje, regulacija)

👉 **DRUŽBA**
(čustva, pravice, individualnost)

👉 **TEORIJA - PRAKSA**
(manj regulacije, več permisivnosti)

👉 **ZNANOST → REGULACIJA**

👉 **DRUŽBA → EKSPRESIJA**

👉 **PRAKSA → PERMISIVNOST**

APA PsychNet; PubMed

Larzelere, R. E. & all
(2017).

Children and Parents Deserve
Better Parental Discipline
Research: *Critiquing the Evidence for
Exclusively "Positive" Parenting. Marriage &
Family Review*

Kuppens S, Ceulemans E.
(2019)

Parenting Styles:
A Closer Look at a Well-Known
Concept

Jurij Clemenč, dr. med. - strokovni recenzent knjige

Zadostuje, da se kritična masa ljudi dovolj dolgo in
vztrajno obnaša močno drugače, kot od njih
pričakujemo, pa bodo norci razglašeni za normalne
in normalni za nore.

Na nas norih je, da vztrajamo in poskušamo
ohraniti svet v prijaznem biosociološkem
ravnovesju.

ILUZIJE SAMOREGULACIJE

👉 manj zunanje regulacije

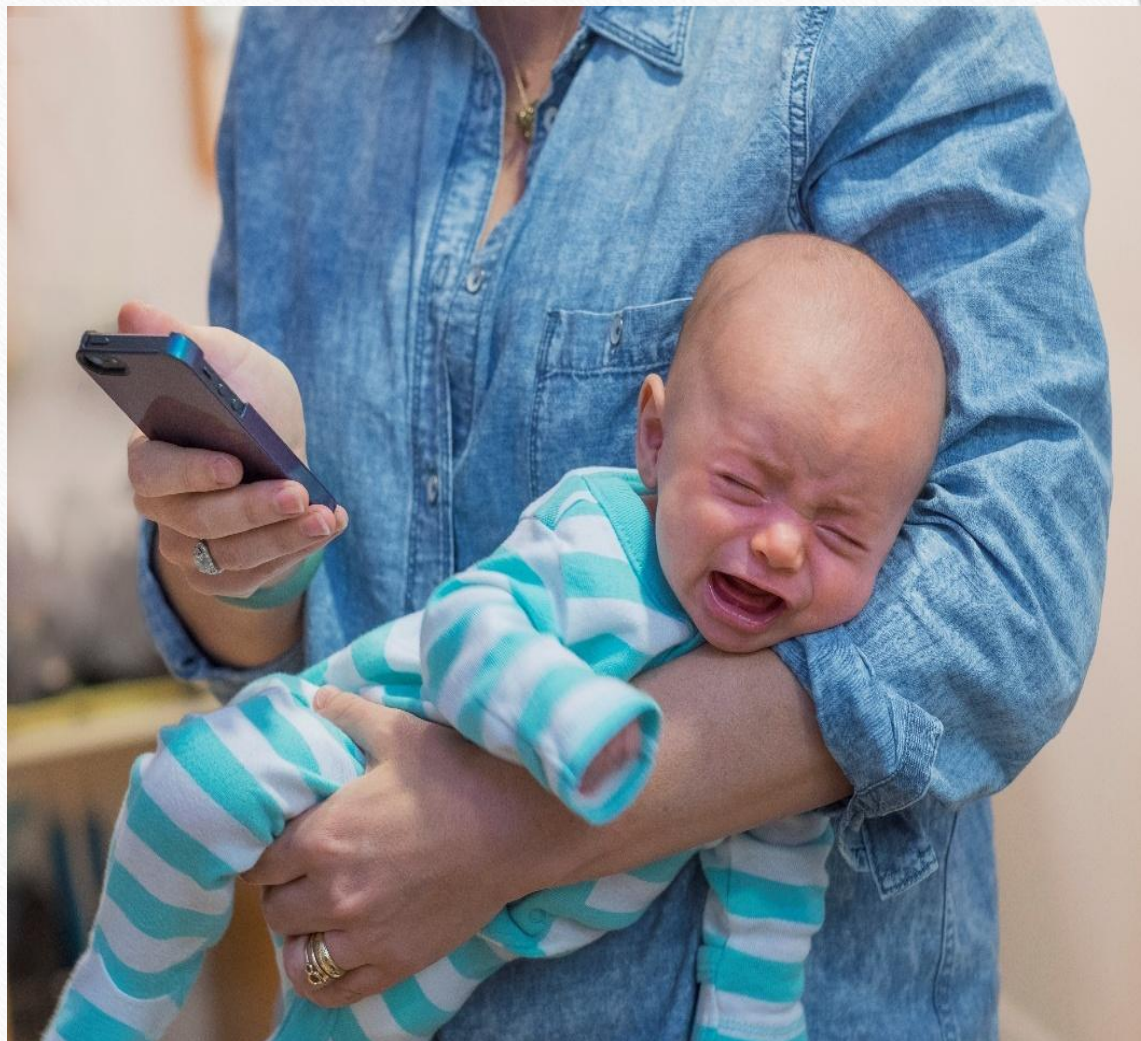
👉 pričakovanje
samoregulacije

👉 razvojna neskladnost

👉 vedenjske težave

ILUZIJA ODGOVORNOSTI

- victim–perpetrator conflation → zamenjevanje žrtve in storilca
- perpetrator-centered narrative → narativ, osredotočen na storilca
- pathologizing the perpetrator → patologiziranje storilca
- explanatory reductionism → pojasnjevalni redukcionizem
- SEKUNDARNA VIKTIMIZACIJA RESNIČNIH ŽRTEV

Ko storilec postane žrtev razlage, odgovornost izgine 🔥

DISKURZ O PERMISIJI – POSFAKTIČNOST - težave v vzgoji, privzganju samodiscipline

- PSEVDOZNANOST
- POPULIZEM
- BREZ EMPIRIČNIH DOKAZOV

PORAST DUŠEVNIH IN VEDENJSKIH MOTENJ - MLADI

NIJZ – 2018: Duševno zdravje otrok in mladostnikov v Sloveniji

NIJZ – 2018: Duševno zdravje otrok in mladostnikov v Sloveniji

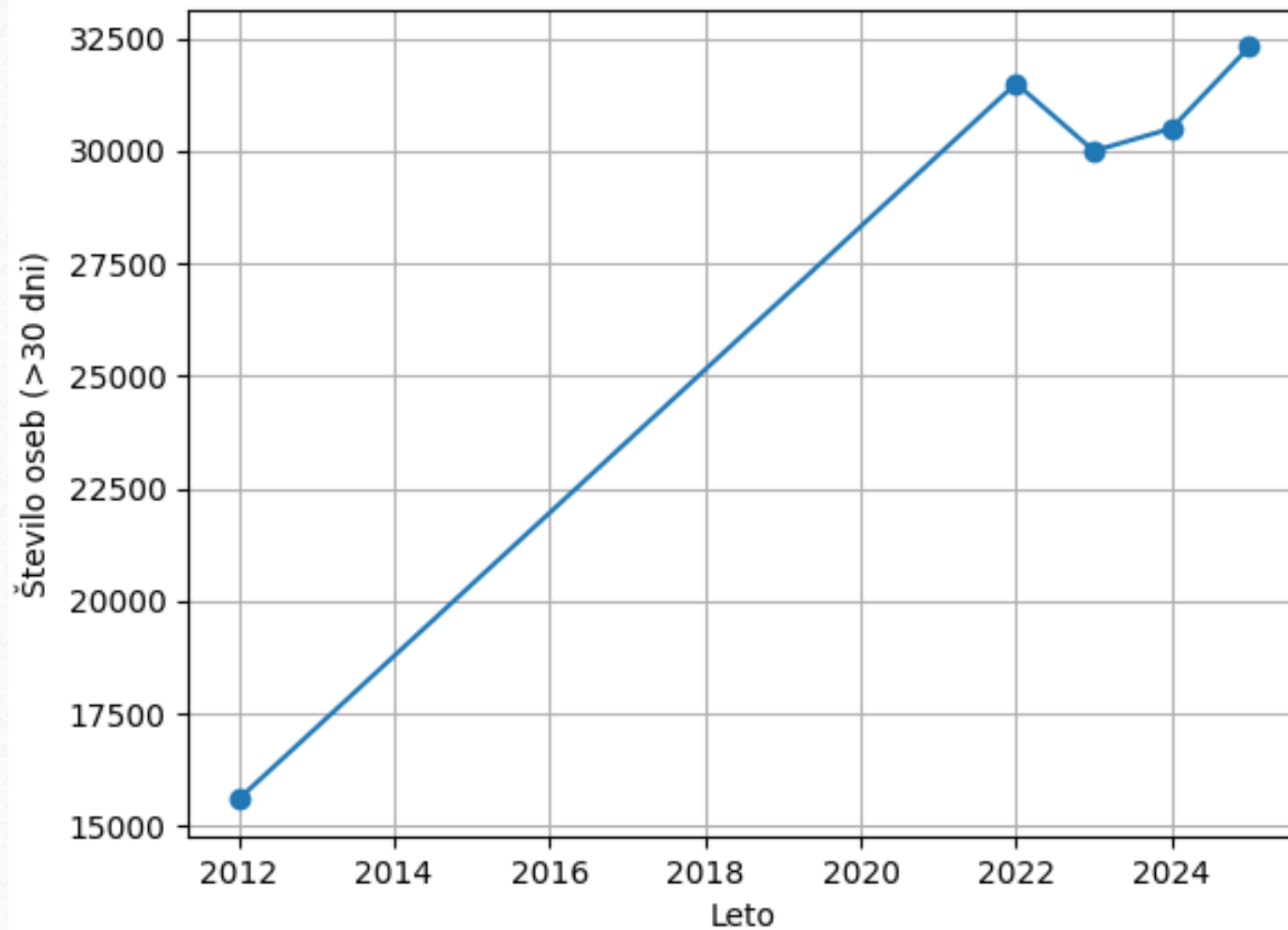
71%

Od leta 2008 do leta 2015 porast števila obravnav otrok in mladostnikov s končno diagnozo duševne in vedenjske motnje.

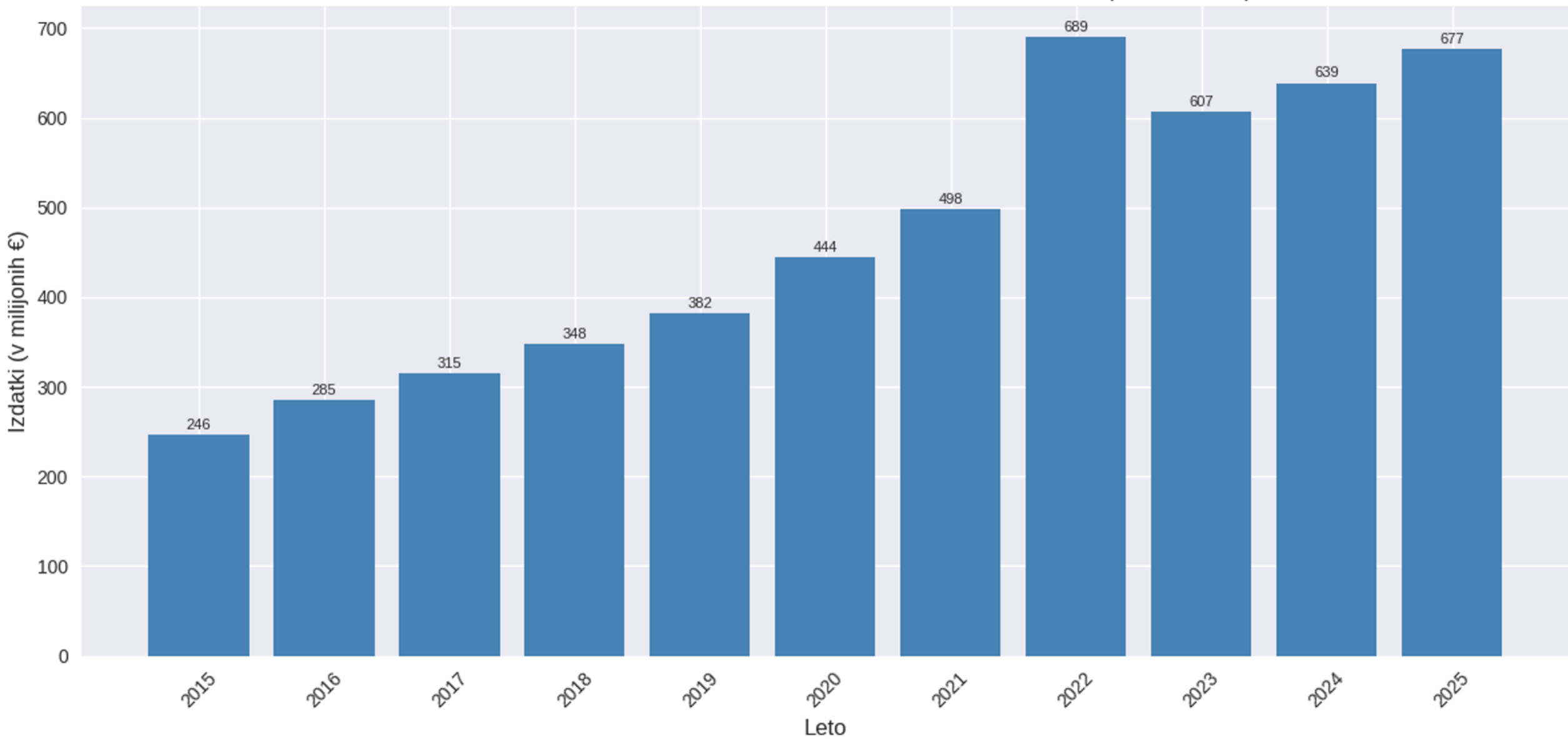
50%

Od leta 2008 do leta 2015 porast števila receptov, izdanih za zdravila za zdravljenje duševnih motenj otrok in mladostnikov.

Dolgotrajne bolniške odsotnosti (Slovenija)

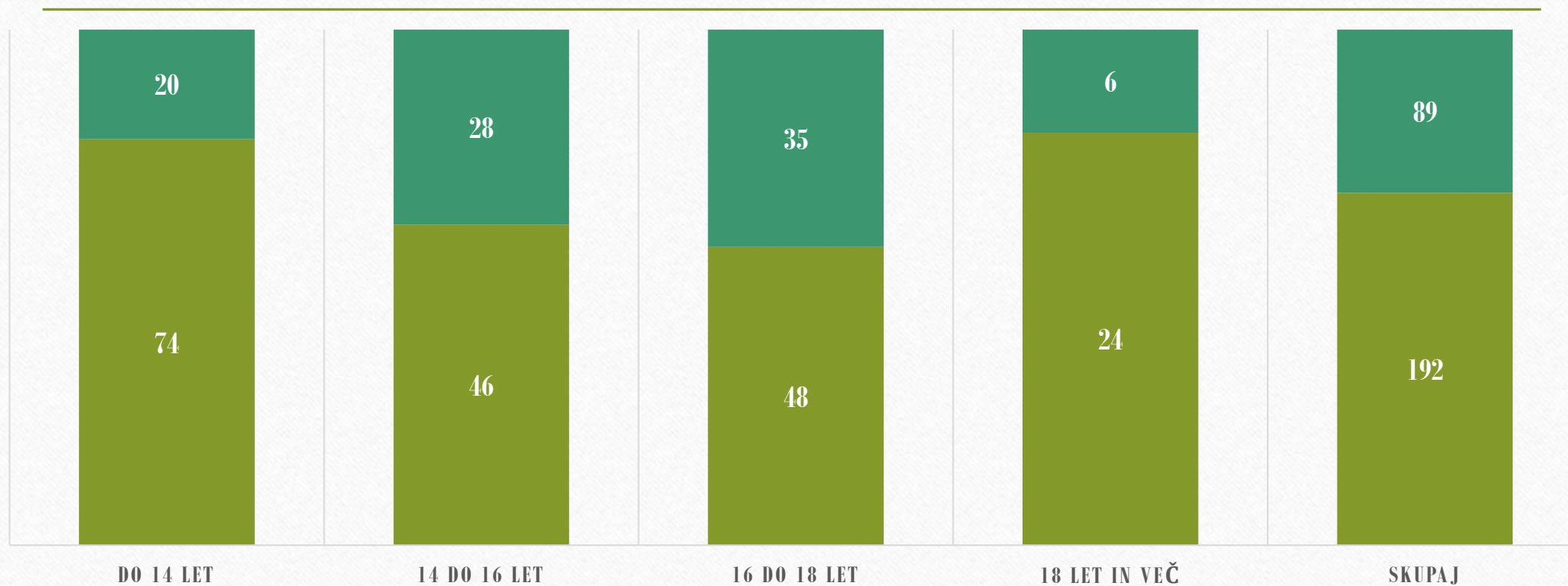

Izdatki ZZZS za nadomestila za začasno zadržanost od dela (2015–2025)

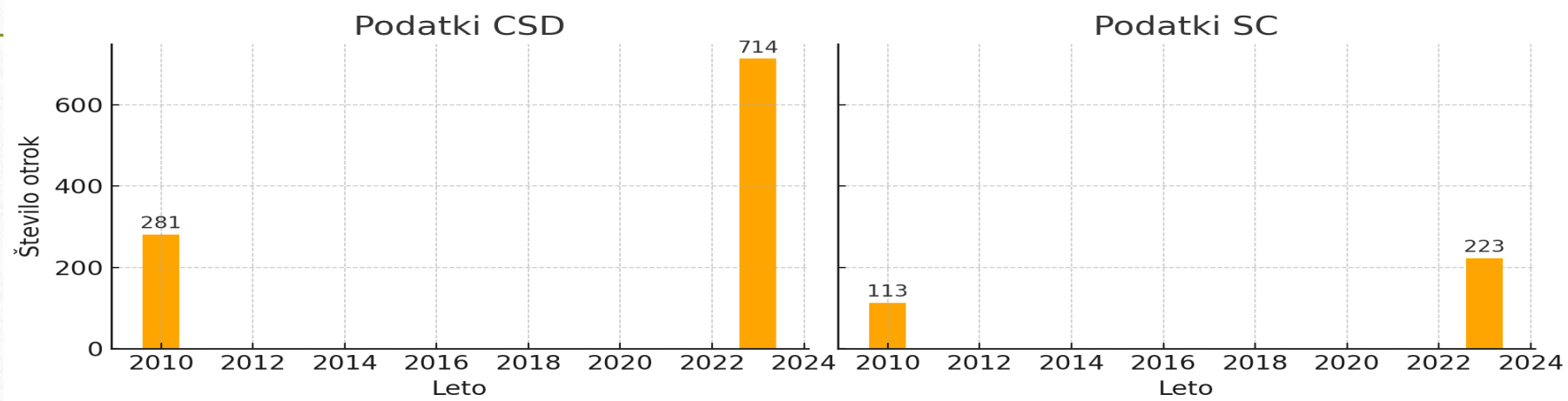

NASILNI OTROCI IN MLADOSTNIKI OBRAVNAVANI V CSD; N = 281, SLOVENIJA, 2010

■ moški ■ ženske

SLIKA 3: GRAF PRIMERJAVE PODATKOV RAZISKAVE IZ LETA 2011 IN RAZISKAVE IZ LETA 2024
O ŠTEVILU OTROK, KI JIH NA LETNI RAVNI OBRAVNAVAJO CSD IN SC ZARADI TEŽAV Z NASILJEM DO SEBE IN/ALI DO DRUGIH

Podatki

V letu 2010 so anketo izpolnili vsi CSD. Podatki za leto 2010 tako temeljijo na 100 % zajemu podatkov. V letu 2023 pa je na anketo odgovorila zgolj 52,4 % CSD. V kolikor bi na anketo odgovorili vsi, tako kot pred več kot desetimi leti, bi bilo končno število vodenih primerov neprimerno višje.

Delitev motenj vedenja F91 (MKB-10)

MKB-11 (ICD-11) = 11. revizija te iste klasifikacije, ki jo je Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) uradno sprejela že leta 2019, v veljavo pa je stopila 1. januarja 2022.

1. motnja vedenja, omejena na družinski okvir F91.0
2. nesocializirana motnja vedenja F91.1
3. socializirana motnja vedenja F91.2
4. opozicionalno kljubovalno vedenje F91.3
5. druge motnje vedenja F91.8 ter neopredeljena motnja vedenja. F91.9

Motnja vedenja = diagnosticirana, če je razdiralno vedenje prisotno vsaj 6 mesecev in znatno ovira delovanje:
diagnoza temelji na več kriterijih (agresivnost, kraja, uničevanje, hude kršitve pravil...)

Delitev motenj vedenja (DSM-5)

1. motnje vedenja z začetkom v otroštvu (pred 10. letom)

Motnje vedenja **z začetkom v otroštvu** so pogostejše pri dečkih, pri katerih je prisotnega več telesnega nasilja do drugih in imajo tudi drugače motene medvrstniške odnose. Mnogo teh otrok ima pridružene še druge težave ali motnje. Pri večini se motnja vedenja nadaljuje v odraslo dobo.

2. motnje vedenja z začetkom v mladostništvu (po 10. letu)

Motnje vedenja **z začetkom v mladostništvu** se praviloma ne nadaljujejo v odraslo dobo, potekajo z manj telesnega nasilja do drugih in manj motenimi odnosi s sovrstniki. Razmerje med fanti in dekleti je bolj izenačeno.

3. motnje vedenja z neopredeljenim začetkom

- **Motnja vedenja** = diagnosticirana, če je razdiralno vedenje prisotno vsaj leto dni in če so v zadnjem letu prisotni vsaj 3 od 15 meril (vsaj eden v zadnjih šestih mesecih):

Agresija do ljudi ali živali

- Pogosto nadleguje, grozi ali ustrahuje druge.
- Pogosto začne pretep/telesno obračunavanje.
- Je uporabil orožje, ki lahko resno poškoduje druge (kij, opeka, razbita steklenica, nož, pištola).
- Je bil fizično krut do ljudi.
- Je bil fizično krut do živali.
- Je kradel tako, da se je soočil z žrtvijo (žeparjenje, rop, izsiljevanje, oborožen rop).
- Je prisilil nekoga v spolno dejavnost.

Uničevanje lastnine

- 8. Sprožil požar z namenom povzročiti škodo.
- 9. Namenoma uničil imetje drugega.

Sleparjenje ali tatvina

- 10. Je vdrl v hišo, zgradbo, avto od nekoga drugega.
- 11. Pogosto laže, da pridobi zelene predmete, naklonjenost ali da se izogne obveznostim.
- 12. Je ukradel stvari nepomembne vrednosti, ne da se je soočil z žrtvijo (kraje v trgovinah brez vloma, sleparjenje).

Hude kršitve pravil

- 13. Pogosto ostane pozno ponoči zdoma kljub prepovedi staršev, začetek pred 13. letom.
- 14. Je pobegnil od doma čez noč vsaj 2-krat, če živi s starši oz. skrbniki; ali vsaj 1-krat, če pobeg traja daljše obdobje.
- 15. Pogosto „špricanje“ šole, z začetkom pred 13. letom.

V kolikor katerikoli podtip motenj vedenja spremlja

OMEJENO PROSOCIALNO VEDENJE

- ✓ pomanjkanje obžalovanja ali občutka krivde
- ✓ neobčutljivost oz. pomanjkanje empatije
- ✓ nezaskrbljenost zaradi slabega učnega ali delovnega uspeha
- ✓ plitko oz. pomanjkljivo čustvovanje

NEOBČUTLJIVE – BREZČUTNE OSEBNOSTNE ZNAČILNOSTI

(angl. callous – unemotional traits)

- pogostejše pri motnjah vedenja z začetkom v otroštvu
- velika vloga dednosti

Chloe Booth

Developmental Risk & Resilience Unit, Department of Psychology & Language Sciences, UCL

Introduction

Children with disruptive behaviours are at risk for low academic achievement and developing life-course persistent antisocial behaviour (Viding et al., 2009). Although two children with conduct problems (CP) may manifest similar disruptive behaviours, these behaviours could be driven by different underlying vulnerabilities and thus require different interventions. Callous-unemotional (CU) traits are one of the best researched markers of different causal pathways to antisocial behaviour (Frick & Viding, 2009) and can be used to distinguish between children who are capable of pre-meditated antisocial behaviour (CP/CU+) and children whose antisocial behaviour is more impulsive and threat reactive (CP/CU-).

Researchers have suggested that two developmental pathways to disruptive/antisocial behaviour may exist, one involving low levels of guilt and empathy and another involving heightened shame (Eisenberg, 2000; Frick & Viding, 2009). Guilt is believed to be critical for moral actions and the development of conscience, whereas shame has been shown to be positively correlated with antisocial behaviour. Thus, whereas guilt is known to promote moral and reparative behaviour, high levels of shame appear to act in an opposite way (e.g. Tangney, 1998).

This study examined guilt and shame responding in a community sample of adolescents who were grouped according to their level of CP and CU. Two vignette-based measures were used. We predicted that CP/CU+ group would show lower levels of guilt responding and that CP/CU- group would show higher levels of shame responding as compared with ability matched comparison children.

Materials and methods

Adolescents aged 11-13 years old were recruited from mainstream comprehensive secondary schools using opportunity sampling. Study groups were screened from this sample based on questionnaire and ability data (final N=66). All groups were matched for age, gender and IQ (FSIQ of Wechsler Abbreviated Scales of Intelligence; Wechsler, 1999):

- CP groups scored in the top tertile of the sample for CP (indexed by a combination score on the Conduct Disorder and Oppositional Defiant Disorder Scales of the *Adolescent Symptom Inventory*, Gadow & Sprafkin, 1997).
- These participants were further divided into CU+ (N=20) and CU- (N=18) groups using a median split on *Inventory of Callous Unemotional Traits* (ICU; Frick, 2003).
- Comparison group (no CP and low CU scores) was also selected (N=28).

Measures

• **Test of Self-Conscious Affect (TOSCA-3;** Tangney, Dearing, Wagner, & Gramzow, 2000) – A self-report measure designed to examine shame- and guilt-proneness. Participants rate the likelihood of responding in a particular way following each scenario.

• **Questionnaire of Subjective Emotions (QSE;** Burnett, 2006) – A self-report measure with eight short scenarios used to examine the intensity of guilt and shame felt following imagined transgressions.

Results

The TOSCA data was first inspected for outliers. Five participants who had an extreme score of +/- 3 standard deviations from their group mean were removed from the analysis, leaving 19 participants in the CP/CU+ group, 16 participants in CP/CU- group, and 26 participants in the comparison group.

Mixed model ANOVA was conducted on the TOSCA measure:

- There was a significant main effect of group ($F(2, 58)=4.98, p<0.01$).
- There was a significant main effect of emotion ($F(3, 174)=83.32, p<0.001$).
- There was a significant group x emotion interaction ($F(6, 174)=7.33, p<0.001$).

Planned comparisons were also run using independent samples t-tests corrected for multiple comparisons (See Fig. 1):

Guilt

- CP/CU+ group showed less guilt than comparison group ($t(45)=-3.953, p<0.001; d^*=1.13$).
- CP/CU- group did not significantly differ from the comparison group ($p=.52$).

Shame

- For shame, CP/CU+ group did not significantly differ from the comparison group ($p=.16$).
- CP/CU- group showed more shame than the comparison group ($t(41)=2.466, p=0.02; d^*=0.75$).

These results show that in the TOSCA task CP/CU+ individuals displayed less guilt than comparison children, but CP/CU- individuals did not significantly differ from the comparison group. For shame, CP/CU+ individuals did not significantly differ from the comparison group, but CP/CU- individuals showed more shame responding than the comparison group.

Scores by group on Guilt and Shame items from the Test Of Self-Conscious Affect

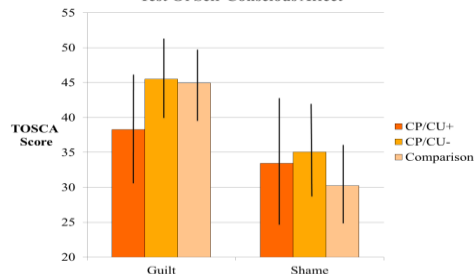

Figure 1. Scores by group on Guilt and Shame items from the Test Of Self-Conscious Affect measure. Note: CP/CU+ = Conduct Problems with Callous-Unemotional traits; CP/CU- = Conduct Problems without Callous-Unemotional Traits.

Outlier inspection of the QSE data revealed two participants who had an extreme score of +/- 3 standard deviations from their group mean. These individuals were removed from the analysis, leaving 20 participants in CP/CU+ group, 17 participants in CP/CU- group, and 27 participants in the comparison group.

Mixed model ANOVA was conducted on the TOSCA measure:

- There was a significant main effect of group ($F(2, 61)=4.34, p<0.05$).
- There was a significant main effect of emotion ($F(1, 61)=12.15, p<0.001$).
- However there was no statistically significant group x emotion interaction ($F(2, 61)=0.253, p=0.777$).

Planned comparisons, corrected for multiple comparisons (See Fig. 2):

Guilt

- AB/CU+ group scored less than the comparison group for guilt ($t(45)=-2.958, p<0.01; d^*=0.84$).
- CP/CU- individuals did not score significantly differently on guilt items than the comparison group ($p=.76$).

Shame

- For shame items, there were no significant differences between CP/CU+ and comparisons ($p=.11$).
- There was no significant differences between CP/CU- and comparisons ($p=.68$).

Similar to the TOSCA findings, CP/CU+ individuals showed less guilt responding, but CP/CU- individuals did not differ significantly from comparison group on the QSE measure. However, for shame items, there were no significant differences between any of the groups on the QSE measure. It is unclear what drives the discrepant finding for shame in CP/CU- group in the two tasks. It could be that the TOSCA task is more sensitive in measuring excessive shame attributions because it does not directly ask about feeling ashamed.

Scores by group on Guilt and Shame items from the Questionnaire of Subjective Emotions

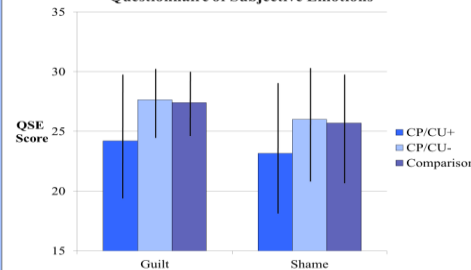

Figure 2. Scores by group on Guilt and Shame items from the Questionnaire of Subjective Emotions. Note: CP/CU+ = Conduct Problems with Callous-Unemotional traits; CP/CU- = Conduct Problems without Callous-Unemotional Traits.

Conclusions

This study suggests that different moral emotion processing profiles may explain why different subgroups of children with disruptive/antisocial behaviours can find it difficult to perform reparative actions and behave in a morally acceptable way. Disruptive behaviours performed by CP/CU+ individuals may be attributable to low guilt, making it easier for them to continue aggressing against other people. Lack of guilt may also prevent children with CP/CU+ from performing reparative actions after transgressions and thus lead to continued behavioural problems. This study also suggests, albeit in a less clear-cut fashion, that CP/CU- may be associated with excessive shame, which could result in avoidance of addressing one's disruptive behaviours.

These results have implications for interventions that address disruptive behaviours. As children with CP are a heterogeneous group with different pathways leading to disruptive behaviours, the most successful types of intervention will be those that are individualised for the particular risky behaviour that the child is displaying, targeting specific information and affective processing styles. For example, interventions for CP/CU+ should capitalise on socially acceptable rewards and seek to boost the weak ability to empathise. Conversely, CP/CU- children may benefit from school programmes that teach about controlling emotions and managing aggression.

Literature cited

- Burnett, S. (2006). The Questionnaire of Subjective Emotions. Unpublished rating scale, University College London.
- Eisenberg, N. (2000). Emotion, regulation, and moral development. *Annual Review of Psychology*, 51, 665-697.
- Frick, P. J. (2003). The Inventory of Callous-Unemotional Traits. Unpublished rating scale, University of New Orleans.
- Frick, P. J. & Viding, E. (2009). Antisocial behavior from a developmental psychopathology perspective. *Development and Psychopathology*, 21, 1111-1131.
- Gadow, K. D., & Sprafkin, J. (1997). *Adolescent Symptom Inventory 4: Screening Manual*. New York: Checkmate Plus.
- Tangney, J. P. (1998). How does guilt differ from shame? In J. Bybee (Ed.), *Guilt and children* (pp. 1-17). San Diego: Academic Press.
- Tangney, J. P., Dearing, R., Wagner, P. E., & Gramzow, R. (2000). *The Test of Self-Conscious Affect - 3 (TOSCA-3)*. Fairfax, VA: George Mason University.
- Viding, E., Simmonds, E., Petrides, K. V., & Frederickson, N. (2009). The contribution of callous-unemotional traits and conduct problems to bullying in early adolescence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 50(4), 471-481.
- Wechsler, D. (1991). *Wechsler Intelligence Scales for Children - Third Edition*. San Antonio, TX: Psychological Corporation.

Acknowledgments

I would like to thank Essti Viding for supervising this project and Carol Cuthell for her help in recruiting participants.

For further information

Please contact chloe.booth@ucl.ac.uk or e.viding@ucl.ac.uk

More information on this and related projects can be obtained from the Developmental Risk and Resilience Unit website:

<http://www.ucl.ac.uk/clinical-psychology/Research-Groups/DVR>

This poster can be found online at www.ucl.ac.uk/~ucljcthb

ETIOLOGIJA - Razdiralno vedenje glede na dejavnike tveganja

MOTNJE IMPULZOV

- Razdiralno vedenje je povezano npr. z
- motnjami vedenja
- opozicionalno-kljubovalno motnjo
- hiperkinetično motnjo

MOTNJE RAZPOLOŽENJA, ANKSIOZNOST IN AFEKTIVNE REAKCIJE

- Razdiralno vedenje je povezano z npr. depresivno motnjo

KOGNITIVNE IN SENZORNE MOTNJE

- Razdiralno vedenje je povezano npr. s shizofrenijo
- motnjami avtističnega spektra
- duševno manjrazvitostjo

OKOLJE

- Razdiralno vedenje je povezano z disfunkcionalno družino
- socialnim učenjem

SOMATSKE BOLEZNI

- Razdiralno vedenje je povezano npr. z epilepsijo
- tumorji

NASILNOST V OSNOVNOŠOLSКИH KLOPEH: BESNEČI OTROCI, ZBEGANI STARŠI, NEMOČNI UČITELJI

Ranka Ivelja, DNEVNIK, <https://www.dnevnik.si/1042767533>, 2. april 2017 22:58

Število učencev z neobvladljivim, razdiralnim vedenjem je v zadnjih desetih letih po opažanjih strokovnjakov opazno naraslo. Šolniki zato pričakujejo več zunanje pomoči – od kliničnih psihologov in psihiatrov do centrov za socialno delo in šolskega ministrstva. A zlasti v zdravstvenih in socialnih institucijah **vztrajajo, da je tovrstne težave treba reševati v družini** in šoli, saj praviloma ne gre za bolne otroke. Starši pa pogosto trmasto ščitijo svoje otroke, na prave in neprave načine, in pričakujejo, da bodo zadevo »uredili« šola, ministrstvo, država. Kaj se nam torej dogaja? Postajajo patološki otroci ali družba, v kateri živijo? Kaj botruje skrb vzbujajočim trendom? Kaj lahko sploh storimo?

PODIVJANA TEHNOLOGIJA – otroke vzgajajo ekrani!

Pritisk tehnike na družbene spremembe je čedalje močnejši in poteka vzporedno z vse bolj bliskovitim tehnološkim razvojem.

Vse, kar se dogaja prelomnega v družbi in kar zahteva reforme, je povezano s pritiskom tehnike: šolstvo je zastarelo, ker je ne dohaja, brezposelnost je znak, da so človeški viri pod pritiskom čedalje večjih zahtev tehnike odpovedali.

Vsaka bolna točka v družbi pomeni zanemarjanje vpliva tehnike takrat, ko je bil še čas.

Politika je bila slepa za znanilce tehnoloških prelomov. Ni se zavedala rušilnega pritiska tehnike na družbo. Sprejeti moramo dejstvo, da vpliva tehnika na brezposelnost in da se zahteve, povezane z izobrazbeno ravno zaposlenih, povečujejo.

Ves politični sistem in demokracija sta pod njenim pritiskom.

STARŠI TOLERANTNI DO NASILJA

<https://www.dnevnik.si/1042658665>

-
- V društvu SOS opažajo porast zelo mladih, okoli 13 let starih otrok, katerih matere pokličejo na pomoč, saj se pred njimi ne zmorejo več braniti (2014).
 - Med njimi je približno polovica otrok, ki so bili vzgojeni skrajno permissivno, brez meja. »Naučili so se, da se svet prilagaja njim in ne oni svetu,« težavo strne Zabukovec-Kerinova in doda, da so v teh primerih starši otroke pogosto ščitili pred učitelji in drugimi avtoritetami. »Veliko jih misli, da gre le za odraščanje, in da bodo nasilni otroci to fazo enostavno prerasli. Ampak dogaja se obratno. Res je, da mladostništvo prinaša spremembo vedenja, vendar gre pri nasilju za proces, ki se stopnjuje. Zato je pri nasilju potrebno postaviti ostro mejo. Tudi če je otrok 'samo' žaljiv ali povzdigne glas, je treba ukrepati.«

NASILJE OTROK NAD STARŠI

1993-2003

18%

NE

DA

SK

Skupaj
2004 - 2024

N

186

145

331

%

56,19

43,81

100

HELP

PRIROČNIKI ZA STARŠE, NAD KATERIMI OTROCI IZVAJAJO NASILJE

Informationguide: adolescent to parent violence and abuse(APVA) (2017)

<https://www.cntw.nhs.uk/wp-content/uploads/2017/01/NTWC54-App-11-Info-guide-APVA-V03.2-Iss-2-Nov-17.pdf>

Child to Parent Aggression and Violence: A Guidebook for Parents and Practitioners(2021)

<https://www.researchgate.net/publication/351174329> Child to Parent Aggression and Violence A Guidebook for Parents and Practitioners

Permisivna vzgoja in razvoj CU traits

Permisivna vzgoja sama po sebi ne proizvaja nasilja, vendar zaradi pomanjkanja struktur pogosto ne spodbuja razvoja samokontrole. Če se to združi z osebnostnimi potezami brezčutnosti, kot so pomanjkanje empatije in brezbržnost, se poveča tveganje, da mladostnik razvije nasilno vedenje.

Permisivna vzgoja = veliko topline, a premalo pravil in struktur (Baumrind, 1991).

CU lastnosti (callous–unemotional traits): pomanjkanje empatije, plitva čustva, brezbržnost

(Frick & White, 2008).

Tveganje: pri permisivni vzgoji otrok težje razvije samokontrolo in moralna čustva → večja verjetnost nasilnega vedenja.

Permisivna vzgoja in razvoj CU traits

- **CU lastnosti** (brezčutne-neobčutljive poteze) so zgodnji napovednik psihopatskih potez (Frick et al., 2014; Waller et al., 2017).
- **Permisivno okolje** omogoča razvoj manipulativnih strategij in zmanjšuje učenje samokontrole (Hare, 2003; Hyde et al., 2016).
- **Odsotnost meja** je povezana z impulzivnim, tveganim in neodgovornim vedenjem (Fanti & Andershed, 2019).
- **Novejše raziskave** potrjujejo, da gre za dejavnik tveganja, ne deterministično povezavo – psihopatske poteze se oblikujejo v prepletu genetike in okolja (Viding & McCrory, 2019; Cecil et al., 2020; Waller et al., 2022).

Mehanizmi tveganj pri permisivni vzgoji

- **Pomanjkanje samokontrole** – otrok se ne nauči postavljati meja in obvladovati impulzov.
- **Šibek razvoj moralnih vodil** – brez strukture se težje razvije občutek odgovornosti in pravičnosti.
- **Krepitev instrumentalne agresije** – otrok se nauči, da lahko z nasiljem doseže cilje.
- **Neobčutljivost na posledice** – manjša občutljivost za vpliv lastnih dejanj na druge. Pri permisivni vzgoji otrok sicer dobi toplino, a brez jasnih struktur ne razvije samokontrole in moralnih vodil. To lahko okrepi instrumentalno agresijo – nasilje kot sredstvo za doseg ciljev – in zmanjša občutljivost na socialne posledice.

How Permissive Parents Hurt Their Children

<https://www.psychologytoday.com/us/blog/childhood-narcissism/202410/how-permissive-parents-hurt-their-children>

**Popuščanje spodbuja občutek
upravičenosti, težave z
obvladovanjem jeze in narcizem
(entitlement).**

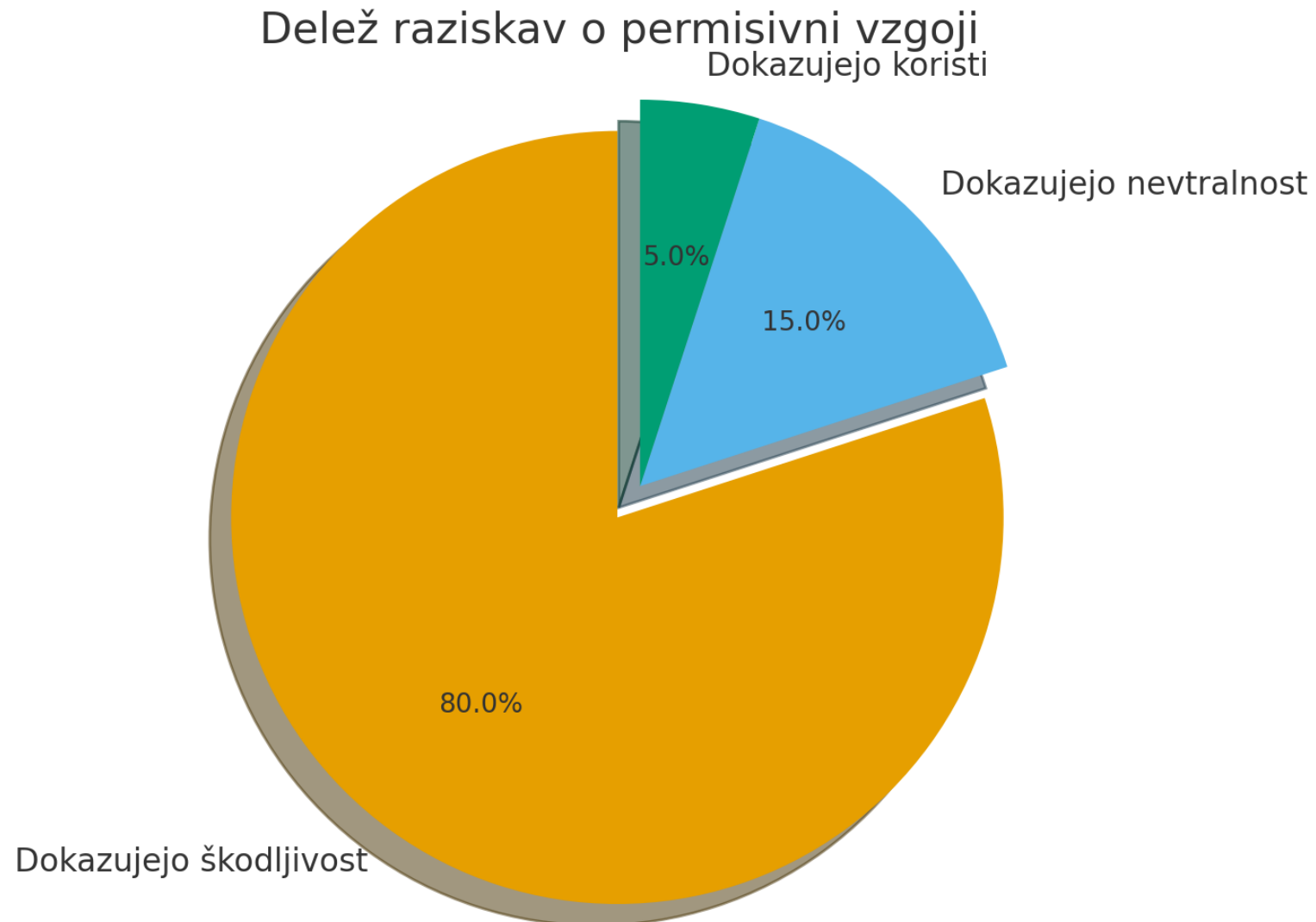
»Sploh veste, kdo sem jaz?«

dr. Ramani Durvasula

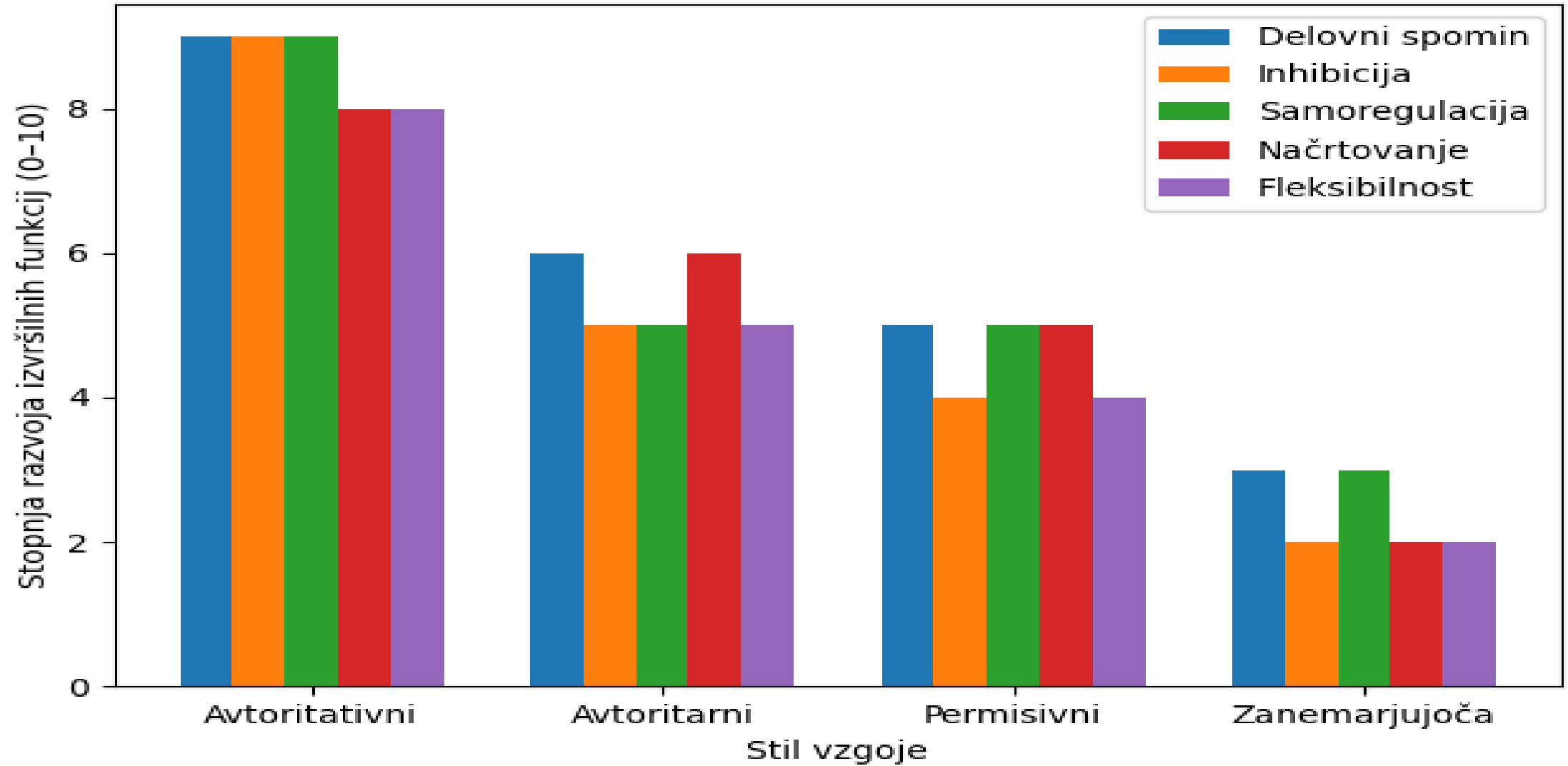
Kako preživeti in uspevati v dobi narcizma, upravičenosti, brezobzirnosti in toksičnih odnosov?

Delež raziskav o permisivni vzgoji – dokazana škodljivost od 1970 dalje...Slovenija uvaja v 90 letih p.s.

Vpliv stilov vzgoje na izvršilne funkcije otrok

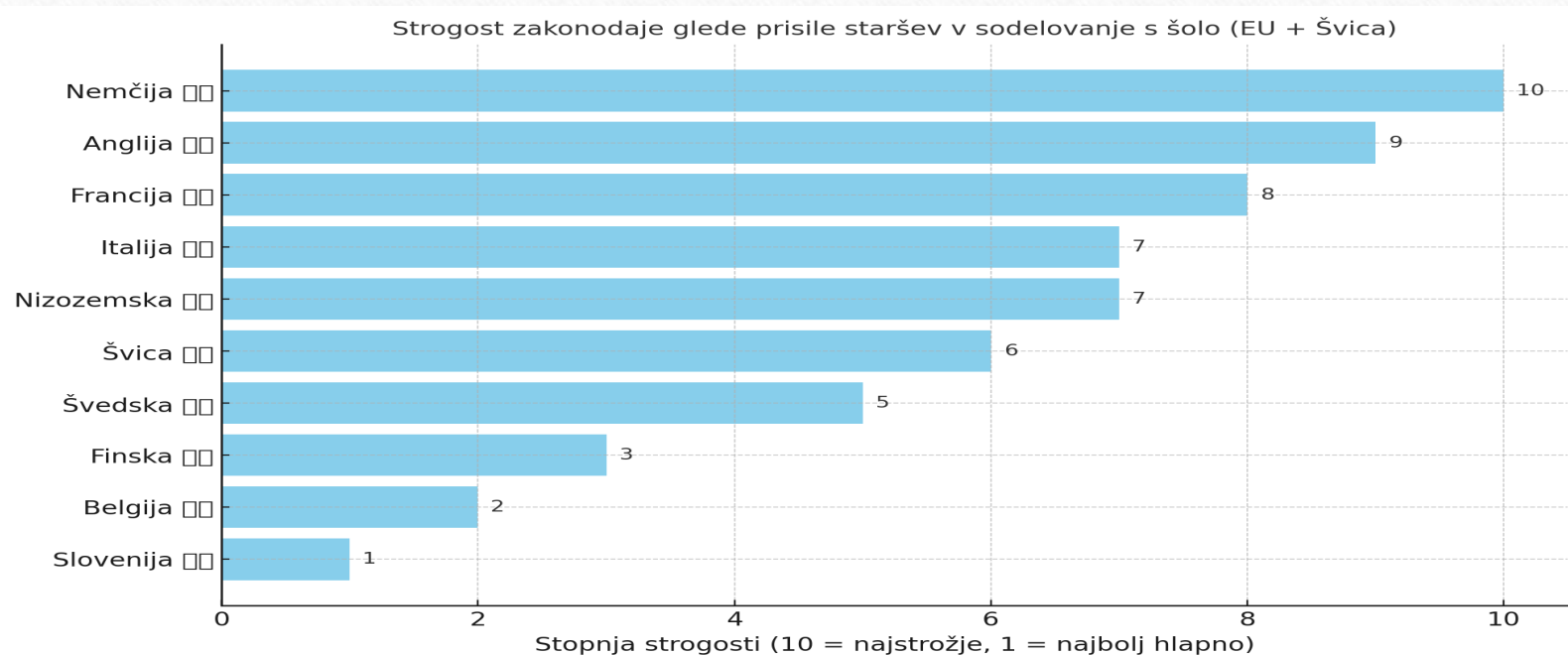

EVIDENCE BASED PROGRAMI – STARŠI!

DEBATE EVIDENCE-BASED APPROACHES TO IMPROVING JUVENILE JUSTICE PROGRAMMING *Evidence-based juvenile justice programs and practices: A critical review*. Criminology & Public Policy. 2020;19:1305–1328. wileyonlinelibrary.com/journal/capp

McCart MR, Sheidow AJ, Jaramillo J. Evidence Base *Update of Psychosocial Treatments for Adolescents with Disruptive Behavior*. J Clin Child Adolesc Psychol. 2023 Jul 4;52(4):447-474. doi: 10.1080/15374416.2022.2145566. Epub 2022 Dec 6. PMID: 36473062; PMCID: PMC10241985.

Sodelovanje staršev glede na stopnjo obveznosti v različnih državah

Ključna vloga staršev

CU poteze so izraz interakcije **biološke ranljivosti in starševskih praks**. Študije dvojčkov kažejo visoko dednost CU (40–70 %), vendar okoljski dejavniki – predvsem toplina, čustvena odzivnost in strukturirano starševstvo – **odločajo o izraženosti CU** (Viding & McCrory, 2012).

Zato je **vklučitev staršev v terapijo nujna**, ne zgolj priporočljiva.

Najbolj učinkoviti pristopi so tisti, ki starše aktivno trenirajo v odzivnosti, pohvali in uravnoteženju topline in strukture.

Programi z empirično potrjeno učinkovitostjo:

PCIT-CU (Parent–Child Interaction Therapy – CU adaptacija) – izboljša empatijo in čustveno zaznavanje pri otrocih z DBD in CU (Fleming, Kimonis, & Dadds, 2022).

Coping Power Program – večja prosocialnost in manj ponavljajočih se vedenjskih motenj ob vključitvi modulov čustvenega učenja (Lochman & Wells, 2004).

Brez starševske vključenosti CU le redko upadejo.

Ključna vloga učiteljev

Vedenjske težave v šoli nastajajo v **interakciji med otrokovimi ranljivostmi in pedagoškim okoljem**.

Kakovostno razredno vodenje je eden najmočnejših zaščitnih dejavnikov. Učenci potrebujejo **jasna pravila, strukturo in doslednost**, da razvijejo samonadzor.

Permisivni pristopi slabšajo učno klimo in povečujejo stres.

Najbolj učinkoviti učitelji so **avtoritativni**: toplina + jasne meje (Evertson & Emmer, 2017).

Synthesis of Research on Classroom Management, 1981

https://www.researchgate.net/publication/234655597_Synthesis_of_Research_on_Classroom_Management

- Ena najbolj citiranih raziskav:
- učinkoviti učitelji:
 - jasno postavijo pravila
 - učijo vedenje že na začetku
 - dosledno reagirajo
- 🙌 brez tega:
- vedenjske težave se hitro povečajo
- razredi postanejo manj učinkoviti
- ➡ To je direktno nasprotje permisivnega pristopa.

Common classroom management styles and how to use them in your teaching, 2024,

<https://explaineverything.com/blog/inspiring-educators/common-classroom-management-styles-and-how-to-use-them-in-your-teaching/>

- Raziskave o vodenju razreda kažejo:
- permissivni stil pomeni **pomanjkanje nadzora in pravil**
- posledica:
 - več neprimernega vedenja
 - manj učenja
 - več motenj v razredu
- 👉 V permissivnih razredih “vedenje hitro uide iz nadzora in postane moteno okolje”

Parenting Styles and Teachers' Teaching Styles impact on Students' Values Development, 2024,

[https://www.researchgate.net/publication/384328885 Parenting Styles and Teachers%27 Teaching Styles impact on Students%27 Values Development](https://www.researchgate.net/publication/384328885_Parenting_Styles_and_Teachers%27_Teaching_Styles_impact_on_Students%27_Values_Development)

- 👉 avtoritativni stil (toplina + meje) = najboljši
- 👉 permisivni stil = slabši izidi:
 - slabša samokontrola
 - slabša motivacija
 - več vedenjskih težav
- 📌 Primer:
 - permisivni in avtoritarni pristopi → slabši rezultati v vedenju in samopodobi

The Impact of Utilizing an Authoritative Approach on Classroom , 2025

<https://e-journal.president.ac.id/index.php/FIRM-JOURNAL/article/viewFile/6068/2289>

- Raziskave kažejo:
- učitelji z jasnimi pravili → boljši uspeh in odnosi
- permisivni pristop →
 - več motenj
 - slabši akademski rezultati
- 👉 “slabo vodenje razreda vodi v motnje, slabši uspeh in celo medvrstniško nasilje”

I love science! This is the first MRI of a mother kissing her baby. Her kiss has caused a chemical reaction in her baby's brain that released a burst of oxytocin (a hormone that produces feelings of affection and attachment). ❤️ It's an MRI of love! ❤️

KONCEPT ZA STARŠE

britanski pediater in psihoanalitik Donald Winnicott:

koncept **dovolj dobrih staršev**

("good enough parents")

OSNOVNA NALOGA STARŠEV

Osnovna odgovornost staršev je
primarna socializacija.

Oblikovanje osnovne samopodobe in osebnosti, ki omogoča posamezniku, da postane funkcionalen član družbe.

National Institutes of Health - močne družinske vezi so bistvene za uspešno socializacijo.

Tip staršev	Opis vzgoje	Vpliv na primarno socializacijo
Dovolj dobri starši	<p>Нъ ѡöB ГüьΨ, ж, Ь öB ξ 'AΓ, ωXoΨoΓЬ, Ь, ü, </p>	<p>Otrok razvije zdravo samopodobo, samozavest, čustveno stabilnost; se nauči empatije in sprejema omejitve. Pridobi dobre socialne veščine in občutek pripadnosti ter zaupanja vase in v druge.</p>
Odgovorni starši	<p>Dosledni in uravnovešeni; spodbujajo odgovornost in samostojnost, ob tem nudijo čustveno podporo</p>	<p>Otrok razvije občutek odgovornosti, samodisciplino, notranjo motivacijo in sposobnost za obvladovanje čustev. Ima pozitivne socialne veščine, občutek avtonomije in stabilne odnose.</p>
Slabi starši	<p>Odsotni, nezainteresirani; ne zagotavljajo podpore ali usmeritve</p>	<p>Otrok razvije nizko samopodobo, občutek zanemarjenosti in negotovosti. Ima težave pri navezovanju stikov, nizko čustveno stabilnost in težko sprejema avtoriteto ter socialne norme.</p>
Patološki starši	<p>Manipulativni, zlorablajoči; zlorablajo otroka čustveno ali fizično</p>	<p>Otrok razvije hude čustvene in psihološke težave, kot so nizka samozavest, socialna izolacija, nezaupanje do drugih. <i>Visoko tveganje za duševne motnje in težave pri navezovanju zdravih odnosov.</i></p>

Primerjava »dovolj dobrega« in »odgovornega starševstva«

Dovolj dobri starši

Ta oblika omogoča otrokom veliko čustvene podpore in fleksibilnosti pri pravilih. Otroci se počutijo ljubljene, cenjene in spodbujene, da se samostojno odločajo, vendar v varnih okvirih. Napake so obravnavane kot del učenja, kar gradi pozitivno samopodobo in sposobnost empatije.

Odgovorni starši

Pri tej obliki je poudarek na doslednosti, odgovornosti in disciplini, ob tem pa nudijo otroku čustveno podporo in spodbujajo avtonomijo. Otroci razvijejo visoko samodisciplino, samozavest in čut za odgovornost, saj starši spodbujajo samostojno odločanje in sprejemanje posledic.

DOVOLJ DOBRO IN ODGOVORNO

Dovolj dober starš (Winnicott, 1953) otroku nudi toplino, varnost in sprejemanje napak kot del učenja, s čimer spodbuja samozaupanje in empatijo.

Odgovoren starš pa k temu dodaja doslednost, jasne meje in spodbudo k samodisciplini. Optimalno starševstvo združuje oboje: čustveno občutljivost in strukturiranost, ki skupaj vodita v otrokovo avtonomijo in odgovornost.

Vidik	Dovolj dobri starši	Odgovorni starši
Poudarek vzgoje	Zagotavljajo podporo in spodbujajo samostojnost, vendar z nekaj prilagodljivosti	Močan poudarek na odgovornosti, samodisciplini in empatiji
Pristop k pravilom	Prilagodljiv — pravila so jasna, vendar dopuščajo nekaj prilagoditev	Dosleden in strukturiran — pravila so jasna in redko prilagodljiva
Postavljanje meja	Meje so jasno postavljene, vendar so prilagojene otrokovim potrebam	Meje so stroge in dosledne, da bi spodbudili odgovornost in spoštovanje pravil
Čustvena podpora	Visoka — nudijo čustveno toplino in podporo ter prostor za napake	Visoka — nudijo ljubezen in toplino, a z večjo usmerjenostjo k samostojnosti
Odgovornost otroka	Srednja — otroci prevzemajo odgovornost primerno svoji starosti	Visoka — pričakuje se visoka odgovornost in samostojno sprejemanje posledic

Vidik	Dovolj dobri starši	Odgovorni starši
Avtonomija otroka	Spodbujajo samostojnost v okviru varnih meja	Spodbujajo avtonomijo, vendar z več poudarka na odgovornem vedenju
Vpliv na samozavest	Otroci razvijejo pozitivno samopodobo, saj se počutijo cenjeni in podprti	Otroci imajo visoko samozavest, saj razvijajo občutek kompetentnosti
Pristop k napakam	Napake so obravnavane kot priložnost za učenje	Napake so sprejete kot del učenja, vendar se pričakuje odgovorno ravnanje
Socialne veščine otroka	Otroci razvijejo spoštovanje, empatijo in komunikacijo	Otroci razvijejo visoko stopnjo odgovornosti, spoštovanja in prilagodljivosti
Čustvena regulacija otroka	Otroci so čustveno stabilni in znajo uravnavati čustva	Otroci imajo dobro čustveno regulacijo in se znajo soočati z izzivi
Poudarek vzgoje	Zagotavljajo podporo in spodbujajo samostojnost, vendar z nekaj prilagodljivosti	Močan poudarek na odgovornosti, samodisciplini in empatiji

PARADIGMATSKI OBRAT

RAZVOJNI
PREMIK

EMPIRIČNE
OMEJITVE

NORMATIVNA
USMERITEV

OD STROGOSTI
DO
PERMISIVNOSTI

OMEJITVE
PERMISIVNEGA
PRISTOPA

VRNITEV K
RAVNOTEŽJU

Pogovoriti se moramo o vzgoji.

👉 Sodobna vzgoja brez meja izgublja
ravnotežje –

in ustvarja negotove, izgubljene otroke.

Potreba po redefiniciji odgovornosti mladoletnika.

 **Odgovornosti ne razvijemo z
zaščito pred posledicami,
temveč z vodenim soočanjem z njimi.**

SKLEP

 Zdrav razvoj otroka zahteva ravnotežje med čustveno podporo in jasnimi mejami.

HVALA ZA VAŠO POZORNOST

**PROSIM BREZ TEŽKIH
VPRAŠANJ**

memegenerator.net